

Corneliu Iașu (coord.), *Atlasul electoral al României (1990-2009)*, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, Iași, 2013, 754 p.

Dacă ar fi să avem în vedere aparițiile editoriale temerare și consistente din domeniul științelor socio-politice din România, atunci cu certitudine ar trebui să ne aplecăm atenția asupra *Atlasului electoral al României*, o amplă lucrare de 754 de pagini, apărută la prestigioasa editură ieșeană a Universității „Alexandru Ioan Cuza”. Particularitatea acestui fenomen editorial este dată de reuniunea mai multor elemente ce se cuvin menționate: pe de o parte, colectivul de autori, pe de altă parte, amplexarea temei și a perioadei temporale circumscrise acesteia.

Coordonatorul acestui Atlas, Corneliu Iașu, este profesor doctor la Facultatea de Geografie și Geologie la Universitatea „Alexandru Ioan Cuza”, cunoscut specialiștilor din domeniu pentru lucrările sale de geografie economică, geografie umană, geografie a turismului și geografie socială. Sub coordonarea sa s-au implicat în acest proiect editorial nouă specialiști în geografie, științe politice și sociologie: Ionel Boamfă, Ciprian Alupului, Sebastian Năstuță, Silviu Petru Grecu, Romeo Asiminei, Raluca Ioana Horea-Șerban, Voicu Bodocan, Aurelian Giugal, Cătălin Timofciuc. Diferitele specializări și arii de interes ale întregului colectiv au cioplit chipul *Atlasului* de față, îmbogățindu-l cu elemente de geografie politică, științe politice, sociologie electorală, științe juridice și istorie recentă.

Ce și-a propus colectivul anterior amintit să realizeze prin prezentul *Atlas*? Un prim indiciu ne oferă chiar titlul. Este așadar, vorba despre un atlas electoral al României ce acoperă o perioadă de nouăsprezece ani (1990-2009), mai precis anii de metamorfozare a sistemului politic românesc, cu legile și momentele electorale specifice. După o îndelungată experiență comunistă în care alegerile au reprezentat doar o formalitate și un instrument fictiv de legitimare a ideologiei oficiale și a liderilor săi politici, România începe să experimenteze democrația, cu întregul său arsenal de avantaje și riscuri sociale și politice. Din punct de vedere procedural, tranziția

democratică a început odată cu legiferarea pluripartidismului și cu organizarea primelor alegeri libere. Ampla analiză a *Atlasului* se încheie în 2009, concentrându-se asupra celor două referendumuri naționale care au avut loc concomitent: transformarea Parlamentului României într-un parlament unicameral și reducerea numărului parlamentarilor la 300 (referendumuri care, deși valide, nici până în anul 2015 nu au fost puse în practică).

Atlasul este structurat pe trei mari capitole, cuvânt înainte, prefață, un istoric al scrutinurilor din 1831 (Regulamentele Organice) până în zilele noastre (alegerile locale din 2012), concluzii și bibliografie. Cititorul observă lesne faptul că partea cea mai consistentă o reprezintă capitolul al treilea numit „Radiografii electorale în România postdecembristă”, unde autorii se apleacă asupra a șase cicluri electorale (1990, 1990-1992, 1992-1996, 1996-2000, 2000-2004, 2004-2009) cărora le aplică aceeași grilă de interpretare. Fiecărui ciclu electoral îi este just delimitat contextul socio-economico-politic, și arondat câte un set de alegeri locale, parlamentare și prezidențiale. De asemenea, fiecare eveniment electoral este interpretat dintr-o triplă perspectivă: trăsăturile campaniei electorale, rezultatele alegerilor și elemente de sociologie a votului. Această ultimă parte a analizei fiecărui moment electoral se dovedește a fi cea mai provocatoare, deoarece are în atenție particularitățile date de preferințele electoratului din anumite zone ale țării, motivația preferințelor și, mai ales, în ce măsură elemente precum cele identitare, poziția geografică, densitatea demografică etc. se traduc prin clivaje electorale.

Autorii *Atlasului electoral* nu neglijează nici cele șase referendumuri care au contribuit la (re)definirea politico-juridică a statului și a instituțiilor sale, au provenit din disensiuni și crize politice, provocând la rândul lor altele: referendumul privind Constituția României (1991), referendumul privind Constituția României (2003), referendumul privind

suspendarea președintelui (2007), referendumul privind votul uninominal (2007), referendumul privind trecerea la un parlament unicameral (2009) și referendumul privind reducerea numărului parlamentarilor la 300 (2009). Și în cazul acestora este observabil un șablon interpretativ care urmărește maniera desfășurării campaniei, rezultatele referendumului și influența sa socio-politică.

Fiecare moment electoral, fie alegeri, fie referendum, este însoțit de o serie de cartograme, toate reiterând harta României, în diferiți parametri. Cititorul va pătrunde astfel într-o lume impresionantă de reprezentări vizuale ale țării, într-o eterogenitate deconcertantă a preferințelor ideologice, a susținerii anumitor partide politice în defavoarea altora, a mediului de proveniență a electoratului etc., în funcție de turul de scrutin, tipul alegerilor sau a personalității/partidului politic avut în atenție.

România electorală de după 1990 nu poate fi înțeleasă în lipsa unor informații cel puțin minimale cu privire la evoluția politică și legislația electorală. Pornind de la asumția că nu poate fi nicicând omisă o anumită continuitate istorică și că țara de astăzi este rezultatul unor transformări esențiale începând cu modernitatea, autorii Atlasului au dedicat două capitole cu rol introductiv care pregătesc terenul celui de-al treilea (anterior menționat). Astfel, capitolul „Evoluția vieții politico-electorale în spațiul românesc” urmărește procedurile electivă începând cu secolul al XIX-lea și maniera în care s-au coagulat cele mai notorii familii de partide, pe axa clasică de la stânga la dreapta politică. Următorul capitol, „Analiza electorală privind procesele electorale din România” analizează dintr-o perspectivă legislativă felul în care voturile s-au transformat în mandate. Spre deosebire de capitolul anterior în care a

predominat o dimensiune preponderent istorică, în acesta sunt analizate procesele și legile electorale potrivit unor coordonate spațiale și simultan instituționale: europarlamentare, prezidențiale, parlamentare, locale.

Un *Atlas* atât de important și de valoros precum cel produs de specialiștii ieșeni constituie o noutate în spațiul științific românesc, satisfăcând astfel multe curiozități ale publicului larg, cercetătorilor, profesorilor, studenților din țară și din străinătate. În plus, faptul că informația de fiecare pagină a *Atlasului* este scrisă în română, engleză și franceză cu siguranță îi asigură deschiderea internațională pe care o merită cu prisosință. Cu toate acestea, ideea colectivului redacțional de a tipări un volum atât de impresionant într-un format de 29,7x42 cm i-ar putea știrbi din accesibilitatea și deschiderea către publicul larg pe care o lucrare de o asemenea anvergură o pretinde. Fără îndoială însă că oricărei instituții din această țară și nu numai, acest *Atlas*, îi devine indispensabil. Mai mult, pentru a înțelege direcția în care ar trebui să evolueze procesele electorale în România, lucrarea asupra căreia ne-am concentrat atenția ar trebui să-și găsească un loc privilegiat mai ales în cabinetele liderilor politici și în sediile formațiunilor și grupurilor parlamentare. Meritul său constă în faptul că aduce în atenția publicului, într-o manieră complexă, nepărtinitoare și profesionistă chipul unei României altfel, capricioasă uneori, alteori constantă, eterogenă, captivantă, contradictorie, pe care devine esențial să o înțelegem.

Diana Mărgărit